

Fladdermöss i Västerbottens län – kunskapsläget 2015

MICHAEL SCHNEIDER

Nyligen har de svenska artnamnen för några av fladdermössen ändrats (de Jong m fl 2015). De nya namnen har inte riktigt fått genomslag ännu, men används ändå i texten nedan. Hela fem av de numera åtta fladdermusarterna som har rapporterats från länet påverkas av förändringen (Tab. 1).

Nygammal art för länet

Den långörade fladdermusen har hängt med i de tidigare sammanställningarna av kunskapsläget om fladdermössen i Västerbotten (Schneider 2011, 2012, 2013, 2014), baserat på en osäker observation i Nordmalings kommun (Svensson & Kristoffersson 2009). Inom ramen för en vindkraftsutredning har det nu konstaterats brunlångöra (*Plecotus auritus*) på Holmön (Johan Eklöf i epost). Observationen på Holmön gjordes redan sommaren 2014, men hittills har ingen rapport om undersökningarna på ön offentliggjorts. I och med fyndet har antalet konstaterade arter av fladdermöss i Västerbottens län ökat till åtta.

Robertsfors seglar upp

I de tidigare sammanställningarna om Västerbottens fladdermöss har Umeå och

Robertsfors kommuner framstått som tydliga exempel för hur undersökningsgraden snarare än den faktiska artrikedomen kan avgöra hur många arter som är kända i ett område. Trots att de naturliga förutsättningarna är relativt lika i de båda kommunerna och trots att många fynd av fladdermöss har gjorts vid kommungränsen mellan Umeå och Robertsfors, har Umeå under årens lopp haft mellan tre och fem fler kända fladdermusarter än Robertsfors. Detta förhållande har nu förändrats (Fig. 1).

Inom ramen för en mer noggrann inventering av fladdermössen med hjälp av autoboxar i samband med vindkraftsplaner nära byn Lantvallen i sydligaste delen av Robertsfors kommun har fem för kommunen nya arter rapporterats (Pettersson 2015). Dessa är: större brunfladdermus (*Nyctalus noctula*), trollpipistrell (*Pipistrellus nathusii*), fransfladdermus (*Myotis nattereri*) och gråskimlig fladdermus (*Vespertilio murinus*). Dessutom rapporteras om inspelningar av oidentifierade *Myotis*-arter, avseende tajgafladdermus (*Myotis brandtii*) och/eller vattenfladdermus (*M. daubentonii*), beroende på lokal. Tajgafladdermus har tidigare rapporterats från kommunen, även

Tabell 1. Lista över de fladdermusarter som hittills har rapporterats från Västerbottens län, med äldre, nytt och vetenskapligt namn.

Äldre svenskt namn	Nytt svenskt namn	Vetenskapligt namn
Vattenfladdermus	Vattenfladdermus	<i>Myotis daubentonii</i>
Brandts fladdermus	Tajgafladdermus	<i>Myotis brandtii</i>
Fransfladdermus	Fransfladdermus	<i>Myotis nattereri</i>
Trollfladdermus	Trollpipistrell	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Stor fladdermus	Större brunfladdermus	<i>Nyctalus noctula</i>
Nordisk fladdermus	Nordfladdermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>
Gråskimlig fladdermus	Gråskimlig fladdermus	<i>Vespertilio murinus</i>
Långörad fladdermus	Brunlångöra	<i>Plecotus auritus</i>

om artbestämningen är något osäker (Schneider 2013).

Nya utbredningsgränser

Därmed har gränsen för fyra fladdermusarters kända utbredningsområde i Sverige förskjutits längre norrut. För större brunfladdermus, fransfladdermus och gråskimlig fladdermus har den nordligaste rapporterade fyndplatsen flyttats från Umeå (Schneider 2014) till Robertsfors kommun och för brunlångöra från norra Västerbottens län (Svensson & Kristoffersson 2007) till Umeå kommun. Inom ramen för fladdermusinventeringar i samband med vindkraftsutbyggnad har trollpipistrell observerats i Markbygden i Piteå kommun sommaren 2014 (Gylje Blank 2014). Då detta är det första rapporterade fyndet av arten i Norrbottens län, förskjuts gränsen för artens kända utbredning en bra bit norrut.

Nya fynd av större brunfladdermus

Enligt Pettersson (2015) gjordes ovan nämnda observation av större brunflad-

dermus i Robertsfors kommun med autobox den 23 augusti 2015 vid Hamptjärnen i byn Lantvallen, ca 600 meter från kustbandet. En ytterligare inspelning av denna art gjordes med autobox den 21 augusti 2015 på sydspetsen av Ön i Umeälven i centrala Umeå (Nygårds 2015). Observationspunkten ligger ca 5 km nedströms den plats där de första observationerna av större brunfladdermus gjordes i Västerbottens län år 2014 (Grellmann 2014). Båda observationerna från 2015 avser troligen migrerande individer.

KvarkenBats

Projekt KvarkenBats har fortsatt under året. Återigen fanns en autobox på Holmögadd, där aktivitet av trollpipistrell (Fig. 2) registrerades. Två trollpipistreller försågs med radiosändare på Valsörarna på finska sidan Kvarken. Resultaten från sommarens aktiviteter är dock ännu inte sammanställda (Niclas Fritzén i epost).

Under säsong 2014 har förutom trollpipistrell och nordfladdermus även

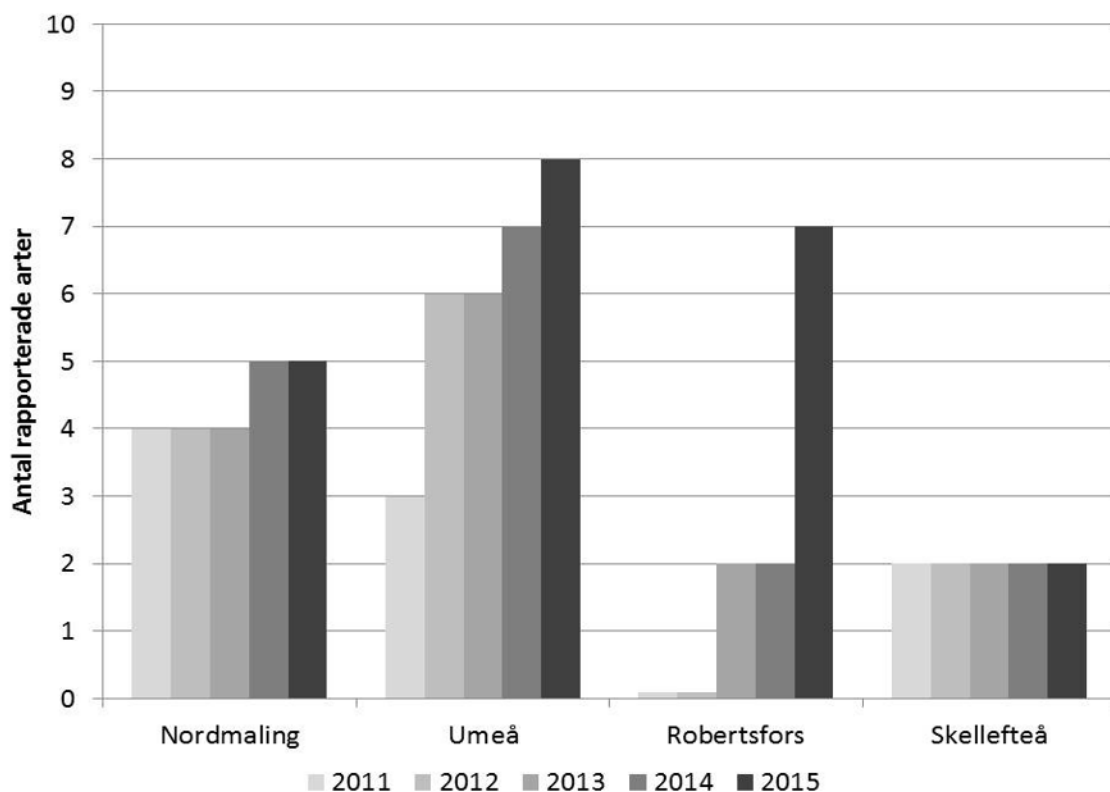

Fig. 1. Antalet rapporterade fladdermusarter i kustkommunerna i Västerbottens län under perioden 2011–2015.

gråskimlig fladdermus och någon oidentifierad *Myotis*-art rapporterats från Holmögadd (Fritzén 2015). Observationerna av trollpipistrell gjordes på denna plats mellan 18 augusti och 13 oktober 2014. Toppen av aktiviteten inföll omkring den 9 september, och därmed ganska långt efter tidpunkten då fladdermusinventeringar vanligtvis brukar avslutas i Västerbotten.

Fladdermöss i inlandet

Inom ramen för en fladdermusutredning konstaterades tajgafladdermus i Storumans kommun (Jens Rydell i epost), som är en ny art för kommunen. I samma inventering konstaterades också nordfladdermus, som därmed ändrade status från osäkert till säkert artbestämt i denna kommun.

Sammanfattningsvis

Totalt har nu åtta olika fladdermusarter rapporterats i länet. Dessa är den ganska vanligt förekommande nordfladdermusen, de något mer ovanliga arterna vattenfladdermus och tajgafladdermus, arterna trollpipistrell och fransfladdermus, som nu har rapporterats från flera platser i länet, samt de i Västerbotten mer sällsynta arterna gråskimlig fladdermus och större brunfladdermus. Dessutom känner vi nu en förekomst av brunlångöra på Holmön.

Förekomst av fladdermöss har rapporterats från samtliga länets kommuner (Tab. 2). Under året har en ny art konstaterats i Västerbottens län och nya arter har rapporterats för både Umeå, Robertsfors och Storumans kommuner. Fortfarande är kunskapsläget dock mycket skiftande i de olika kommunerna och Umeå kommun håller även i år ledningen i länet, nu med åtta arter (Fig. 1).

Blick framåt

Det blir allt svårare att hålla koll på allt arbete som pågår kring fladdermöss i Västerbottens län. Antalet konsulter med

erfarenhet av fladdermus ökar och rapporterna som lämnas in blir allt bättre. Rapporteringen av inventeringar i samband med vindkraftutredningar är dock ofta tidsfördröjd och inrapporteringen i Artportalen är fortfarande mycket bristfällig.

För att bättre kunna fånga upp de migrerande arterna bör framtida inventeringsinsatser täcka in en större del av hösten. För att vi ska kunna lära oss mer om de sällsyntare arternas aktuella utbredning och livsmiljökrav i Västerbotten bör de hittills gjorda observationerna följas upp. I inlandet finns det fortfarande stora kunskapsluckor när det gäller utbredningen av även de vanliga arterna.

Tack

Tack till Jens Rydell och Johan Eklöf för information om hittills opublicerade fladdermusförekomster och till Ingemar Ahlén och Matthias Hammer för hjälp med artbestämning. Niclas Fritzén har tagit hand om fladdermusdetektorn på Holmögadd och informerat om preliminära resultat.

Fig. 2. En trollpipistrell som blev väckt ur sin dagvila i en springa mellan trädörr och vägg. Foto: Michael Schneider.

Tabell 2. En sammanställning av de olika arterna av fladdermöss som har rapporterats i kommunerna i Västerbottens län. Ett "?" indikerar en osäker artbestämning. Se tabell 1 för fullständiga namn.

Kommun	Nord	Tajga	Vatten	Frans	Gråskimlig	Troll	Brun	Långöra
Nordmaling	X	?	X	X				?
Umeå	X	X	X	X	X	X	X	X
Robertsfors	X	?	?	X	X	X	X	
Skellefteå	X	?						
Bjurholm	X							
Vännäs	?							
Vindeln	X		X					
Malå	?							
Åsele	X							
Lycksele	X	?						
Norsjö	X	?						
Dorotea	X							
Vilhelmina	X							
Storuman	X	X						
Sorsele	X							

Mer att läsa

De Jong, J., Ebenhard, T., Ahlén, I., Gerell, R. & Gerell Lundberg, K. 2015: Nya svenska namn på Europas fladdermöss. *Fauna och Flora* 110(1):36-42.

Fritzén, N.R. 2015: KvarkenBats – nya resultat som stöder hypotesen om kvarkenöverskridande fladdermusmigration. *OA-Natur* 17:14-27.

Grellmann, D. 2014: Fladdermusinventering. En översiktlig inventering av områdena Kvarnvägen, Brinkvägen och södra Ön. Inventeringsrapport, Umeå kommun.

Gylje Blank, S. 2014: Fladdermusutredning Markbygden Etapp 3, Piteå kommun. Rapport till Svevind AB.

Nygårds, S. 2015: Inventering av fladdermöss på Ön, Umeå, 2015. Rapport från Ecom inlämnad till Umeå kommun.

Pettersson, S. 2015: Inventering av fladdermusfaunan vid vindprojekt Lantvallen, Robertsfors kommun. Rapport från Enviro Planning inlämnad till Länsstyrelsen Västerbotten, dnr. 551-7627-2015.

Schneider, M. 2011: Fladdermöss i Västerbottens län – aktuellt kunskapsläge 2011. *Skörvnöpparn* 3:12-16.

Schneider, M. 2012: Fladdermöss i Västerbottens län – aktuellt kunskapsläge 2012. *Skörvnöpparn* 4:46-49.

Schneider, M. 2013: Fladdermöss i Västerbottens län – kunskapsläget 2013. – *Skörvnöpparn* 5:47-50.

Schneider, M. 2014: Fladdermöss i Västerbottens län – kunskapsläget 2014. – *Skörvnöpparn* 6:43-46.

Svensson, S.A. & Kristoffersson, L. 2007: Inventering av fladdermöss i Västernorrlands län 2007. – Rapport 2007:16, Länsstyrelsen Västernorrland.

Svensson, S.A. & Kristoffersson, L. 2009: Fladdermusrapport från Västerbotten. Rapport till Länsstyrelsen rörande inventeringar i juli 2009.

Författarens epost:

Michael.Schneider@tavelso.se

JUL TV I FÄRG

Nytt! FÄRGfilter från Tyskland. Bilden får FÄRG och blir vilsam för ögat. Enkel fastsättning. 17", 21", 23". FÄRGfilter 15:— st. fraktfritt. Levereras omg. från

Ingenjörfirman Lennart Lidström
Sköndalsvägen 98 Farsta

TV KLAPPEN

Rek. 49